

MARQUIS DE SADE: İNSAN-DOĞA İLİŞKİSİNDE İNSAN DOĞASININ DOĞAL YANININ SAVUNUSU*

ÖZET

18. yüzyılda Fransız yazınının aykırı ismi Marquis de Sade belki de son yüzyılların en ilgi çekici entelektüel kişiliklerinden biridir. Sade kitaplarında kişilerarası ilişkilerde insanın insansal yanı bir kez yitirildiğinde, neler olabileceğinin bilgisini verir. Kişilerarası ilişkilerde insanın sahip olduğu onur bir yana bırakıldığında, ortaya çıkan yeni ilke –kendi yararını koruma– sonuna kadar götürülecek olursa zorunlu olarak sadizme varılır. Yani insandaki insansal olan biricik şey doğaysa, doğrudan doğa nedenselliği insan türünün yapıp etmelerini belirliyorsa, insan olmak canı olmayı da beraberinde doğal olarak taşır. Sade ahlaksal öznenin etik değerleri bir yana bıraktığında yapabileceği her şeyi cinsellik merkezli olarak kurgular. Hatta, Sade sadist karakterleri aracılığıyla, özne, Kant'ın ahlakının katılığına ihanet ettiğinde neler olacağını dile getirmektedir. Sade eserlerinde ahlaksal eylemin belirleyicisi olarak etik değerler değil de, içgüdüler ya da "koşullu buyruklar" eylemin "ilkesi" yapılırsa neler olacağını anlatır. Sade'in sadist karakterlerinin peşinden gittiği "tutkuların mantığı" insandaki insansal her şeyi tersyüz eder.

Anahtar Sözcükler: Sade, doğa, insan doğası, ahlaksallık, Kant

(Marquis De Sade: The Defence Of Natural Part Of Human Nature In The Human And Nature Relationship)

ABSTRACT

Marquis de Sade, 18th century French literature's confrontational name, may be the most interesting intellectuals of the last centuries. In his books, Sade gives the knowledge that once the humane part of a human being is lost in the interpersonal relationships what can happen. In the interpersonal relationships, when honour is left aside, a new principle – the principle of defending your own good- replaces it; and when this new principle is applied to its ultimate end, one necessarily arrives in sadism. That means, if the only unique thing in a human being is nature, if nature directly determines what a human being does, then being a person carries in itself being a murderer. Sade constructs all doings of an ethical subject as sex centered when that subject leaves aside ethical values. Sade, through his sadist heroes, describes what happens when s/he betrays the strictness of Kant's ethics". Sade explains what would happen when instincts or "conditional commands" become the "principle" of the ethical act instead of ethical values as determining ethical act. "Logic of passions" that Sade's heroes follow so ferociously reverses everything humane in a human being.

Key words: Sade, nature, human nature, morality, Kant

* Taşkır Ketencî, Yrd. Doç. Dr., Mersin Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü Öğretim Üyesi. (Öğretim Görevlisi Sayın Aynur Yurtsever'e ve Yrd. Doç. Dr. Sayın Arslan Topakkaya'ya eleştirel okumaları için teşekkür ederim [T. K.].)

18. yüzyılda Fransız yazınının aykırı ismi Marquis de Sade¹

belki de son yüzyılların en ilgi çekici entelektüel kişiliklerinden biridir. Son dönemlerde Sade'ın "felsefesini" ele alan pek çok felsefe metni ve deneme kaleme alındı, eserleri² ve hayatı sinema filmlerine aktarıldı. Sade'a yönelik bu ilgiyi körükleyen şeylerin başında onun asil kandan doğmuş bir kişi olarak sürdürdüğü "aykırı" yaşamı (bir sarayda başlayan yaşamının neredeyse yarısını "iflah olmaz sefihlik hali" nedeniyle hapishaneler ve akıl hastanelerinde geçirmesi), yazdığı "aykırı" yazın eserleri, bu eserlerde karşımıza çıkan "felsefe" ve takındığı siyasal tutum gelir. Cezaevleri ve akıl hastaneleri arasında geçen 31 yıl ve "aykırı yazın" örneği sayılan onlarca cilt eser, Sade'ı özellikle 20. yüzyılın başlarından itibaren gerek yazın dünyasında, gerek felsefede, gerekse de psikolojide sık ele alınan bir "fenomen"e dönüştürmüştür. Sade günümüzde bir yandan özgürlük havarisi olarak görülürken, diğer yandan da, varolan toplumsal yapıların savunucuları için, bir umacı, zalimlikten şeytanca zevk almanın ta kendisidir. Çünkü bu ikinci bakış açısından bakanlarca Sade insanın içindeki hayvanın zincirini çözmeye çalışmaktadır.

Sade tek bir felsefe kitabı, (hatta tek bir hakemli dergi makalesi bile!) yazmadan bir felsefesi (*Sadizm*) olan bir yazardır³. Sade'ın felsefe tarihindeki "hazcı" düşünürleri, kendi çağının olgulara yaklaşım biçimini ve çağının önemli düşünürlerini iyi bildiği, eserlerindeki kişilerin konuşmalarından da anlaşılabilir. Sade'ı, bir yazın adamı olarak, "ikinci sınıf" bir yazar olarak niteleyen Camus, bu değerlendirmesinde haklıdır. Romanlarının yazınsal kalitesi onun bir yazın dehası olmadığını açıkça ele verir. Dolayısıyla günümüzde Sade'ın eserlerine duyulan ilginin nedeni ne salt yazınsaldır ne de salt felsefi.

Ne bir filozof ne de bir edebiyat dehası olmasına rağmen yine de Sade'ın eserlerine ve onun kişiliğine duyulan ilginin nedeni belki de onun eserlerinde "düşünülemez düşünmeye, hayal edilemez hayal etmeye, yazılmaması gerekeni yazmaya cüret etmiş"⁴ olmasıdır. Sade, "sadizmi" icat ettiği eserlerinde, gerek günlük yaşamda karşımıza çıkan ahlaklılık

¹ Tam adıyla söylenecek olursa, Donatien Alphonse François, Sade Markisi

² Örneğin Pasolini Sodom'un 120 Günü'nü 1975 yılında filme çekti.

³ Sade Metzler Philosophen Lexikon'da bir filozof olarak kabul edilir ve pek çok filozofтан daha uzun bir bölümde ele alınır. Bkz. Metzler Philosophen Lexikon, J.B. Metzlersche Buchhandlung, Darmstadt, 1989, (s:677-680)

⁴ David Coward "Sade: Bir Vaka" (içinde: Sade, Marquis de, *Aşkın Suçları* (Cemal Süreya), Say Yayınları, İstanbul, 2003. s. 158

ilkelerini gerekse de felsefe tarihinde ortaya konan temel etik bilgileri ters yüz ederek romanlarının düşünsel arka planını oluşturur. Bir Aydınlanma dönemi entelektüeli olan Sade'm eserlerinde döneminin hemen bütün felsefi metinlerinde geçen, doğa, madde, felsefe, bilim, önyargı gibi Aydınlanmanın temel kavramları neredeyse birer karikatüre dönüştürülmüş olarak karşımıza çıkar. Sade, Aydınlanma döneminin temel kavram ve ideallerinin kurucu ilkesini⁵ yitirdiklerinde neler olabileceğini, bunlarla amaçlananın tam tersine nasıl kolayca geçilebileceğini tahmin edebilmiş ve bu öngörüsünü eserlerine de yansıtmıştır⁶.

Sade'm felsefecilerin ilgisine konu olmasının ilk örneklerinden birisi Horkheimer ve Adorno'nun *Aydınlanma'nın Diyalektiği*'dir. Adorno ve Horkheimer bir 18. yüzyıl yazın adamı olarak Sade'm eserlerindeki karakterlerin *akıl yürütme tarzını* çağının düşünme tarzının ve felsefesinin bir örneği sayarlar. Horkheimer ve Adorno *Aydınlanmanın Diyalektiği*'nin ana bölümlerinden biri olan "*Juliette ya da Aydınlanma ve Ahlak*" başlıklı bölümde, Sade'm eserlerinde sıkça dile getirilen insanı doğanın bir parçası olarak düşünme deneyimini "çarpıtılmış doğaya dönüşler" olarak adlandırır. Adorno ve Horkheimer için, Sade'm eserlerinde doğa ve insan arasındaki ilişkide "çarpıtılmış" bir şekilde doğanın belirleyiciliğine yapılan vurgu, tüm Aydınlanma dönemi için "dipten akan damar"dır.

Bir başka filozof, Camus, *Başkaldıran İnsan*'da, Sade'ı "metafizik başkaldırma"nın bir örneği olarak görür. Camus *Başkaldıran İnsan*'da Sade'ı, eserlerinde Tanrı'ya başkaldıran varoluşçu bir figür olarak konu edinir ve nerdeyse biraz haşarı bir temiz aile çocuğu gibi anlatır. Camus için Sade, tek ilkesi tutkularının peşinden gitmek olan, kitaplarında da bu tutkunun sonuna kadar işletildiğinde neler olabileceğini anlatan biridir yalnızca.

Psikolog Lacan, *Ecrits*'lerinde yer alan ünlü makalesi "*Kant avec Sade*"da Sade'ı bir Kantçı olarak okumaya çalışır. Sonuçta Sade karşısında Kant etiğini olumlar. Bu okuma daha sonra Zizek tarafından bir kez daha ele alınır.

Bugün, yirmi birinci yüzyılın hemen başında, Sade'ı bir kez daha ele almak gerekli görünüyor. Sade'm kitaplarında karşımıza çıkan "sadizm", kendini insanlık dışı olarak gösteren, insanlık dışı olduğu etik bilgiyle gösterilebilecek her şeyi olumlar. Bu olumlama, sadece yazın kuramlarında sözü edilen "kurmaca dünya"da olup bitmekle kalsaydı, söyleyecek sözüümüz olmazdı belki. Oysa günümüzde olup bitenler -söz gelimi Türkiyedeki gazetelerin "üçüncü sayfa haberleri"ne konu olan olaylar-, Sade'm karakterlerinin adeta ete kemiğe bürünerek kurmaca dünyadan gerçek dünyaya geçtiklerini, aramızda soluk alıp verdiklerini, artık kurgusal değil gerçek birer yaşamları olduğunu gösteriyor. Sade ile

⁵ Hümanist sayılabilecek bir tarzda ifade edilecek olursa: İnsan olmanın evrende özel bir yeri olduğu ve gerek kişi kişi ilişkisinde, gerekse de toplumsal kurumlar ile birey ilişkisinde bu yerin korunması gerektiği.

⁶ Söz gelişi "bilim" uğruna canlı insan bedenleri üzerinde anatomi çalışmaları yapılabilir.

aynı ilkelere inanan, aynı ilkelerle⁷ eylemde bulunan kişiler, sadece kurmaca bir dünyanın karakterleri olarak yaşamıyorlar; gerçek bir dünyada –dünyamızda- yaşıyor; aramızda, ötemizde dolaşıp duruyorlar. Bu Sade’in eserlerinde anlatılan kurmaca olayların benzerleri dünyada daha önce hiç yaşanmamış demek değildir. Örneğin, *Erdemle Kırbaçlanan Kadın*’da geçen, bir manastırda rahipler tarafından alıkonan, tecavüze uğrayan ve öldürülen genç kızlar öyküsü, Ortaçağ’da yaşanmış gerçek bir öyküye şaşılacak derecede benzer⁸. Ancak bugünün teknolojik dünyası kurban ya da fail olarak cinsel suçlarla her an karşı karşıya kalınabilir bir dünyadır.

Bugün dünya çapında milyarlarca dolarlık bir sektör haline geldiği söylenen çocuk pornografisinin ardındaki ilke, cinsel haz nesnesine ilişkin sınır tanımazlık ise, Sade’in kitaplarında işlediği Sadizmi doğru değerlendirmek zorunluluğu vardır. Bugün evlilik dışı yaşadığı cinsel ilişkiyi korumak için öz oğlunun öldürülmesine karşı çıkmayan bir annenin eyleminin ilkesi, cinayet işleyerek haz nesnesinin sürekliliğini sağlamaksa, Sadizmle hesaplaşmak zorunluluğu vardır. Günümüzde *yaygınlaşmaya başladığı görülen* bu ve benzeri sorunları doğru kavrayabilmek için “sadizm”le hesaplaşmak gerekli görünüyor. Dünya bugün giderek daha fazla Sade’in eserlerinde kurguladığı dünyaya benzerken, belki Apollinaire’nin daha 1909’da Sade’in çalışmalarından bir seçkiyi yayınlarırken dediği gibi, “yirminci yüzyılı yönlendiren” düşüncelerin ilk ve belki de en açık betimleyicisidir Sade⁹.

Bu çalışmanın karşı karşıya kaldığı en önemli epistemolojik sorunsal da tam bu noktada ortaya çıkmaktadır: Belirli bir yazarın bir dizi yazın eserinden bir “felsefe”yi söküp almak, sonra da bu felsefeyi yazara ait bir şeymiş gibi sunmak. Bu bir sorundur, çünkü yazar bir edebiyat eserinin ne herhangi bir kahramanıdır, ne de anlatıcı dış sesidir (anlatıcı dış ses de eserdeki kahramanlardan biridir). Anlatı kuramlarını ilgilendiren temel sorunlardan biri olan yazın eseri ve yazar arasındaki bağlantı sorunu bu çalışmanın doğrudan nesnesi değildir. Bu noktada çıkış yolu Camus’un Sade hakkında söylediği şu cümlede bulunabilir: “Bir roman kahramanı, kendisini yaratmış olan romancı değildir hiçbir zaman. Bununla birlikte, romancının aynı zamanda bütün kahramanları olması olasılığı da vardır”¹⁰.

⁷ Kant’ın bir kavramıyla söylenecek olursa, “maksimlerle”.

⁸ George Rylay Scott, *İşkencenin Evrensel Tarihi*, (Çav:Hamide Koyukan), Dost Kitabevi Yayınları- Ankara, 2003. s. 92-96.

⁹ Bilgi/bilgelik sevgisi, belirli bir çağın içerisinde, o çağın sorunlarından hareketle dünyayı kavramlar yoluyla ilkeleri bakımından kavrayarak tarih üstü bilgilere ulaşmak demekse, 21. yüzyılın ilkeleri bakımından kavranması gerekliliği ile karşı karşıya kalınan ana sorunlarından biri cinselliğin sınırı sorunudur. 18. yüzyıl felsefesinin ana sorunu insan aklının bilgisel sınırlarının nasıl ve nerede çizilebileceğiydi. Çünkü 18. yüzyıl din ve dinden referans alan siyaset kurumunu eleştirebilmek, yeni ekonomik koşulların gerektirdiği daha özgürlükçü toplumu temellendirmek için bu sınırın bilgisine gereksinim duymaktaydı. 21. yüzyıl ise gelişen teknolojinin kapılarını kırarak yeniden boyutlandığı cinsellik alanında etik sorunlarla boğuşuyor. Dolayısıyla bu çağın sorunlarından biri, sözgelisi insan aklının bilgisel sınırı değil, cinselliğin etik sınırınıdır.

¹⁰ Albert Camus, *Başkaldıran İnsan* (Çev: Tahsin Yücel), V yayınları, İstanbul, 1990. s. 36.

Bu olasılığı göz önünde tutarak, Sade'm 1781'de karısına yazdığı bir mektup belki başka bir olanağa daha işaret edebilir: "Evet ben bir zevk düşkünüyüm, bunu özgürce söylüyorum. Bu konuda hayali mümkün olan her şeyi hayal ettim. Fakat elbette ki hayal ettiğim şeylerin hepsini yapmadım ve asla da yapmayacağım. Zevk düşkünü olabilirim ama bir suçlu veya katil değilim."¹¹ Bu çalışmada Sade'm eserlerindeki "hayali mümkün her şey", insansal yaşantı ve eylem olanaklarının bilgisini veren kurgulamalar olarak görülmektedir. Böyle bir kabulde birer anlatı metinleri olan Sade'm eserlerine bakıldığında, bu metinlerdeki karakterlerin yaptıkları ve yaptıklarını temellendirme tarzlarında sergilenen olanaklar, günlük yaşamda gazetelerin 3. sayfalarında sıkça karşılaşılan kimi "olayların" ilkesini kavramada bize yol gösterebilir.

Sade: Aykırı bir Yaşam

Sade, 1740-1814 tarihleri arasında yaşadı. Baba tarafından servetini kaybetmiş bir asilzadedir. Anne tarafından ise Fransız kraliyet ailesine akrabadır. Çocukluğunu Paris'te ve akrabalarının yaşadığı Provence'da geçirdi. 16 yaşında 7 yıl savaşlarına (1756-1763) katıldı. 1763 yılında babası tarafından ekonomik durumunu düzeltmek için Renée Pélagie de Montreuil ile evlendirildi. Aynı yıl Paris'te Jeanne Testard isimli bir kadının şikayeti üzerine ahlaksızlık ve küfürden suçlu bulunarak Vincennes hapisanesine gönderildi. Ama ailesi araya girince hapis cezası Paris'ten bir yıl uzaklaşmaya çevrildi. 1767 yılında babası ölünce kendisine yüklüce bir miras kalır. Bu parayla genç hayat kadımlarıyla ve hemcinsleriyle birlikte olarak skandallarla dolu bir yaşam sürmeye başlar. 1768'de Rose Keller adındaki bir kadının, "kendisini dövdüğünü, küçük bir bıçakla etini kestiğini ve yaraların üstüne erimiş sıcak mum döktüğünü" iddia etmesi üzerine küçük bir hapis cezası aldı. 1772 yılında Marsilyalı bir hayat kadınına uyuşturucu şekerler vererek grup seks ve sodomi yapmakla suçlanır, bu suçtan ölüme mahkûm edilir, Marsilya'da kuklası yakılır. Bu olaylar üzerine İtalya'ya kaçar.

Daha sonra baldızına tecavüz etmekle suçlanınca, kaynanasının da etkisiyle 1777'de Paris'te tutuklanır. Bu arada hakkında 1772'de çıkartılan idam kararı 1778'de kaldırılır. "Yalnızca bütün kış boyunca ateş yakamamakla kalmayacağım, burada gece boyunca beni bir an olsun bile uyutmayan fareler ve sıçanlar tarafından yenip bitirileceğim de... Odama onları yiyecek bir kedi lütfetmelerini rica ettiğimde ise, bana hayvanların yasak olduğu yanıtı verildi. Bunun üzerine ben de şöyle söyledim: ... Eğer hayvanlar yasaksa, fareler ve sıçanlar da yasak olmak zorunda."¹² Sade 4 Ekim 1778'de 11 yıl sürecek hükümlülüğünün hemen başlarında eşine yazdığı bir mektupta bu satırları yazar. 1779'da ise hapishanede ilk yazınsal metinlerini oluşturmaya, tiyatro oyunları yazmaya başlar.

¹¹ (Aktaran:) David Coward "Sade: Bir Vaka", s. 171.

¹² Metzler Philosophen Lexikon, J.B. Metzlersche Buchhandlung, Darmstadt, 1989, s:677

1784'teki firar girişiminden sonra beş buçuk yıl kalacağı Bastille hapisanesine kapatılır. Vincennes ve Bastille'de geçirdiği dönemde Sade yazarlığının ve felsefesinin temellerini oluşturacak olan pek çok kitap okur. 1789 Fransız Devrimi sırasında hala Bastille'dedir. Bir süre sonra eşinin yardımıyla Charenton'daki bir akıl hastanesine kapatılır ve 1790'da devrimin de etkisiyle serbest bırakılır.

Devrim sonrasında radikal Jakobenlere katılır ve sosyalizmin ütöpik bir versiyonunu savunur. Paris'te bir mahkemenin yargıçlığına getirilir. Bu sırada kitaplarındaki kahramanlar için icad ettiği iğrençlikleri yasalaştırmak amacıyla kendisine sunulan benzersiz fırsatları reddeder. Çünkü Robespierre'in gerçekte yarattığı terörü, Sade kağıt üzerinde hayal etmekten öteye geçmemiştir. Hatta tam da pek çok siyasal güç elindeyken kendisini hapse attıran kayınvalidesini ve kayınpederini giyotinden kurtarır. Ancak bir yıl sonra ilk kez cinsel olmayan bir suçtan, siyasal nedenlerden, yeniden tutuklanır ve bir kez daha idamla yargılanır. İdamına iki gün kala Robespierre'in iktidardan düşmesi üzerine (1794 yılının sonlarına doğru) yeniden serbest bırakılır. Daha sonra kendisini yalnızca yazmaya adar. Napoléon Bonaparte'ın iktidara gelmesinden sonra *Justine* ve *Juliette* adlı kitapları yüzünden bu kez mahkemeye bile çıkartılmadan hapse atılır. 1803 yılında aklını kaçırdığı ilan edilir ve bir kez daha Charenton'a kapatılır. 1814 yılında Charenton'da, 74 yaşındayken ölür. Yeryüzünden bütün izlerinin silinmesini vasiyet ettiği için mezar taşı olmayan bir mezara gömülür. Öldüğünde 74 yıl süren yaşamının 31 yılını ceza evlerinde ya da akıl hastanelerinde geçirmiştir.

İnsan Doğası Kavramı¹³

Sade'm eserlerinde insan doğasının nasıl ele alındığını incelemeye "insanın doğası" kavramını ele alarak başlamak uygun bir yol olur. İnsanın doğasının ne olduğu ve insan doğasının insan uygulayımını nasıl belirlediği felsefe tarihinin en eski sorunlarından biridir. Antikçağdan bu yana neredeyse her etiğin ve her antropolojinin bu sorunla yüzleşmek zorunda kaldığı görülmektedir. Bu konuda Platon ve Aristoteles'ten başlayarak günümüz filozoflarından Foucault ve Baumann'a kadar uzanan geniş bir liste kolayca yapılabilir. Felsefe tarihine bakıldığında filozofların insan doğası hakkında iki tutum takındıkları görülüyor. Bazı filozoflar insanın bir doğası olduğunu kabul ederek, bu doğanın ne olduğunu araştırırlar. Buna karşılık, özellikle günümüz filozofları tarafından insanın bir doğası olduğu düşüncesi reddedilmekte, insan doğası hakkındaki bütün görüşlerin yalnızca belirli toplumlara dayanan tarihsel modeller olduğu ileri sürülmektedir. Sade'a göre ise insanın bir doğası ve bu doğa tarafından

¹³ Bu çalışma insan doğası kavramını ele alan, felsefi bir sorun olarak insan doğasının ne olduğu sorusuna yanıt arayan bir çalışma değildir. İnsan doğası hakkında ayrıntılı, ayakları yere basan bir çalışma olarak Yavuz Kılıç tarafından Hacettepe Üniversitesi Felsefe Bölümü'nde hazırlanan *İnsan Doğası Kavramı Üzerine Bir Çalışma* adlı doktora tezini ve ayrıca R. G. Collingwood'un *Tarihin İlkeleri* adlı kitabının 278 ile 287. sayfaları arasındaki bölümü öneririm [T. K.].

zorunlu olarak belirlenen belirli özellikte bir insansal uygulamı vardır. Ama Sade için insanın doğası, felsefe tarihinde genellikle düşünöldüğü gibi, ahlaksallığın kaynağı olan bir doğa değildir. Sade'a göre insan doğası ahlaksallığı olanaksız kılar ve ahlaksal olarak adlandırılan her şeyin toplumlara, coğrafyalara ve çağlara göreli olmasının temelini oluşturur.

Sade ve insan türünün bir doğası olduğunu kabul eden düşünürlerin insanın "doğası"ndan anladıkları, "insanın etkinliklerinin ve maruz kaldığı değişimlerin altında yatan ve bu şeylerin bir koşulu veya sınırı olarak hizmet eden sürekli, kalıcı bir şey"dir¹⁴. Böylece Sade'a göre, insanın yapabilecekleri ve ona yapılabilecek olanlar insanın doğasına bağlıdır. Böylece bu yaklaşımı savunun düşünörlere göre insan doğası, aynı türün üyesi oldukları için bütün insanların paylaştıkları kalıcı ve evrensel yetenekler, arzular, istekler, özellikler anlamına gelir¹⁵. Bu özellikler insan türü varolduğu sürece değişmeyecek özelliklerdir. İnsanın tarih içerisinde bulunması ve tarih içerisinde yapıp ettikleri, bütün bu yapıp etmelerin altında yatan doğayı –insan doğasını– değiştiremez. Bu doğayı değiştirmek olanaklı olmadığı için, yapılması gereken bu doğaya direnmek değil, ona uyum sağlamaktır. Söz gelişi "bencillik" insan doğasının bir ürünü ise, bencillik olgusu ortadan kaldırılamaz demektir.

Günümüz felsefesinde ise "insan doğası" Aydınlanma dönemine ait, dünyanın sahip olduğu çeşitliliğe karşıt bir kavram olarak görölmekte ve belirli bir "insan doğası"nın var olmadığı savunulmaktadır. İnsan doğasını reddeden düşünörlere göre, dünya üzerinde var olan kültürel çeşitlilikler, insan türüne özgü ortak bir zemin elde etmeyi olanaksız kılmaktadır¹⁶. Dolayısıyla bu yaklaşımı savunan düşünörlere göre, insan türü tarafından taşınan evrensel ve değişmez bir doğadan söz edilemez; insan doğası denen şey, aslında belirli kültörlere göre biçimlenmiş bireylerin doğasıdır. Yani, insan doğası, aslında kültürler içerisinde yapıp edilenlerin ürünüdür. Buradan, insanın doğası değil, tek tek kültürlerin tarihleri tarafından kurulmuş, kültörlere göreli, *insan doğaları* olduğu sonucu çıkar. Böylelikle, bu düşünörlere göre insan doğası kavramı, Humecu bir ifadeyle söylenecek olursa herhangi bir "izlenimi olmayan" uydurma bir kavram haline gelir. Bu düşünörlere göre sözgelişi, "bencillik" insan türünün değil, belirli toplumların bir ürünüdür ve ortadan kaldırılabılır bir olgudur. Çünkü "bencillik" "tarihsel"dir, tarih içerisinde ortaya çıkar ve kaybolma olanağına sahiptir; eş deyişle içerisinde bencilliğin olmadığı bir ahlaksal ve bir siyasi örgütlenme bulunabilir demektir bu.¹⁷

¹⁴R.G. Collingwood, *Tarihin İlkeleri* (Çev:Ahmet Hamdi Aydoğan), Y.K.Y. Yayınları, İstanbul, 2005. s. 278.

¹⁵Parekh 2002:148

¹⁶Gerçi Collingwood, tümüyle başka bir perspektiften, tarih varsa insan doğası diye bir şey yoktur der. Ona göre "insan doğası anlayışı eski metafiziğin bir kalıntısıdır ve tarih diye bir şeyin varolduğunu öne süren bir öğreti ile bağdaşmaz." (Collingwood 2005:287)

¹⁷Collingwood, 2005, s. 283-84.

Sade ise insanın doğasını insan ve doğa arasındaki ilişki çerçevesinde ele alır. Sade'a göre insanın doğa ile doğası gereği sahip olduğu bağ, insanın yapıp ettikleri üzerindeki biricik belirleyicidir. Sade'a göre insan türünün üyeleri doğanın bir parçası olarak belirli şekillerde davranma eğilimine sahip olarak dünyaya gelirler. Bu eğilime uygun ilkelerle eylemde bulunan kişiler zorunlu olarak "sadist" olurlar. Burada Sade Aristoteles'ten başlayarak Kant'a kadar gelen bir geleneğin savunduğu düşüncelerin tam tersini savunur. Aristoteles ve Kant'ın etik görüşlerinin ortak noktalarından biri insanın doğal yanına, "eğilimlerine" rağmen doğru eylemde bulunabileceğidir. İnsan negatif anlamda özgür olduğu gibi, pozitif olarak da özgür olma olanağına sahiptir. Sade ise, insan-doğa ilişkisinde insanın doğa belirleniminin dışına çıkamayacağını savunur. Böylece Sade için Kant'ın "pozitif özgürlük" olarak adlandırdığı olgu bir yanılısamadan ibarettir ve olanaksız bir tasarımdır.

'Doğa' Kavramı

Doğa kavramının Sade'in eserlerinde nasıl içeriklendirildiğini ele almadan önce, doğa kavramını ele almak, Sade'ı doğru anlamak bakımından uygun bir yol olabilir. Doğa (İngilizce *Nature*, Almanca *Natur*) sözcüğü Yunanca *physis* (φύσις) sözcüğünün Latince çevirisi olan *nasci* (doğmak) sözcüğünden gelir ve modern Batı dillerinde ortaklaşa taşınan bir anlama sahiptir¹⁸. Bu anlama göre, doğaya ilişkin felsefi sorgulama doğrudan "doğa dünyasında ne çeşit şeyler vardır?" sorusuna çevrilebilir. Eş deyişle, "doğa nedir?" sorusuna doğayı oluşturan şeylerin bir dökümü yapılarak da yanıt verilebilir. Doğa bu anlamda, insan tarafından var kılınmamış, kendiliğinden varolan şeylerin bütünü anlamına gelir.¹⁹

Doğa sözcüğünün ikinci ve "asıl" anlamı ise, bütüne değil de bir "ilkeye", ilke sözcüğünün asıl anlamıyla *principium*'a, *arkhe*'ye ya da kaynağa göndermede bulunmasıdır. Collingwood'un verdiği örneklere sadık kalırsak, bu anlamdaki doğa sözcüğünün anlamı 'dişbudak ağacının doğası esnektir' ya da 'meşe ağacının doğası serttir', 'Efe'nin doğası kavgacı ya da duygusaldır'... ifadelerinde kastedilen şeyle örtüşür. Doğa sözcüğü bu ikinci anlamda "onu taşıyanın davrandığı gibi davranmasını sağlayan bir şeye göndermede bulunmaktadır; onun davranışının bu kaynağı, kendi içindeki bir şeydir".²⁰ Aristotelesçi terimlerle ifade edilecek olursa, bu anlamda bir doğaya sahip olan şey, kendi hareketinin başlatıcısı, hareket edenin kendisidir. Doğa sözcüğü böyle içeriklendirildiğinde, belirli bir doğanın taşıyıcısı olan şeyin devinimi dışardan zorla yaptırılmamaktadır.

¹⁸ Bkz. Heidegger, Martin. *Die Grundbegriffe der Metaphysik*, Vittorio Klostermann Verlag, Frankfurt am Main, 2004, s:38-39

¹⁹ R.G. Collingwood, *Doğa Tasarımı*, (Çev: Kurtuluş Dinçer), İmge Yayınları, Ankara, 1999. s. 55.

²⁰ Collingwood, 1999, s. 55.

Doğa sözcüğünün eski Yunancadaki karşılığı olan *physis* (φύσις) sözcüğü bu iki anlamda da kullanılır²¹. İngilizcedeki doğa (*nature*) sözcüğünün ikili anlamı eski Yunanca *physis* (φύσις) sözcüğü tarafından Batı dillerine aktarılmıştır. Böylece *physis* (φύσις) asıl anlamıyla “her zaman bir şeyin içinde bulunan ya da sahiden ona ait olan ve o şeyin davranışının kaynağını oluşturan bir şey demektir”.²² Collingwood’un yorumuna göre doğa filozofları olarak bilinen İonialı filozoflarca doğa, “dünya ya da dünyayı oluşturan şeyler” anlamına gelmekten çok, “şeylerin içinde bulunan ve onların davrandıkları gibi davranmalarına neden olan bir şey” anlamına gelir.²³ Örneğin bir barut patlamasının ardından havada uçmakta olan bir mermi çekirdeğine bakıldığında mermi çekirdeğinin “doğası gereği” uçtuğu söylenemez. Çünkü, patlama mermi çekirdeğinde değil, mermi kovanındadır. Dolayısıyla hareketin ilkesi dışarıda olduğuna göre, bu mermi çekirdeği için doğal değil, zorla yapılan bir harekettir. Ancak mermi çekirdeğinin bir tahta parçasını delip geçmesi doğal hareketidir, doğasının bir işlevidir²⁴. Böylelikle, sözceliği insan doğası diye bir şeyin var olmadığını söylemek, insansal yapıp etmelerin kendisinden doğduğu bir iç kaynağın olmadığını söylemek demektir. İnsanın bir doğasının olduğunu söylemek ise, insan türünün üyelerinin yapıp etmelerinin bu doğa tarafından belirlendiğini söylemektir.

Aristoteles ise *Metafizik*’inin Δ kitabında doğa (φύσις) kavramının 7 anlamı olduğunu söyler. Bu anlamlardan 7.si “kendi içinde bir devinim kaynağı taşıyan şeylerin özü” anlamına gelir ve doğa kavramının asıl anlamını oluşturur. Bu anlamda doğa, şeylerin kendilerinde bir gelişme, devinim ve düzenlenme ilkesi bulunduğu anlamına gelir. Bu da genel olarak “şeylerin doğası” ifadesinin imlediği şeydir. Aristoteles için doğa dünyası “kendi kendine devinen şeyler dünyasıdır. Kendi hareketinin

²¹ Heidegger pek de bu görüşte değildir. Ona göre de doğa (φύσις) başka anlamlarının yanı sıra asıl olarak “Bütün-olma içinde varolanın devinimi”ni imler. “İnsanın kendilerinde deneyimini edindiği, dölleme, doğum, çocukluk, olgunluk, yaşlılık, ölüm, biyolojik doğal akışın bugün sahip olduğu dar anlamda olup bitmeler değildirler. Bunlar varolanın insanın kaderini ve onun tarihini birlikte kendine kavrayan genel devinimine aittirler”. Bu anlam dolayısıyla “doğa filozofları” ifadesi de yanlış bir ifadedir ona göre. Heidegger, Martin. *a.g.e.* s:39

²² Collingwood, 1999, s. 56.

²³ Collingwood, *Doğa Tasarımı*, s. 56.

²⁴ Türkçede ise Batı dillerinde genellikle kullanılan ve “doğmak” anlamında Latince “nasci” kökünden gelen “Nature” sözcüğünün karşılığı olarak iki sözcük birlikte kullanılmaktadır. İlki, Arapça kökenden gelen “tabiat” sözcüğüdür. Tabiat sözcüğünün kökü “tab”dır. “Tab” basmak anlamına gelir. Böylece “dişbudak ağacının tabiatı esnek” ifadesi, dişbudağın kendi yapısal özelliklerinden öte bir kaynağa, dişbudak ağacına öyle hareket etmesini veren, o hareketi ‘tab eden’ (basan) bir kaynağa, yaratıcıya göndermede bulunur. Türkçede kullanılan doğa sözcüğü ise, nature sözcüğünün kök anlamı olan Latince nasci sözcüğü ile aynı anlama gelir, doğmaktan türetilen bir sözcüktür. Böylece, ‘dişbudağın tabiatı’ ve ‘dişbudağın doğası’ ifadeleri doğal olarak aynı şeye göndermede bulunmazlar. İlki, hareket ilkeleri dışardan, yaratıcı güç tarafından belirlenmiş bir nesneye göndermede bulunurken, diğeri kendi iç ilkeleri ile hareket eden bir nesneyi betimler. Collingwood, *Doğa Tasarımı*, s. 57.

kaynağını kendinde taşıyan doğa anlayışı Sade'm da temel kabulü olacaktır.

Sade "insan doğası" ifadesinde doğa sözcüğünü, sözcüğün hem Yunancada hem de Batı dillerinde taşıdığı her iki anlamı da içerecek biçimde kullanır. Sade'm eserlerinde geçen insan doğası hem insanın yapıldığı fiziksel şeyi, hem de insanın davranışlarının hareket ettirici ilkesini imler. Ancak Sade'm eserlerinde insan doğası sorunu aynı zamanda insanın doğa ile ilişkisi sorunudur da. İnsan türünün yapısının doğayla benzeşen ya da doğadan ayrılan yanlarının eyleyen bir varlık olarak insanı nasıl belirlediği sorunudur bu sorun.

Sade'm eserlerinde "sadist" karakterlerin eylemlerini meşrulaştırmak için kullandıkları temel kabuller, doğanın ne olduğuna ve insanın doğanın işleyişi karşısındaki konumuna ilişkindir. Doğa, Sade'm sadist karakterlerinin (Sade'm sadizmin babası sayılmasına yol açan) eylemlerini meşrulaştırmalarının biricik temeli ve ortamıdır. Doğa, kuşkusuz yalnızca Sade'm bir "sorunu" değildir. Sade'm eserlerinde geçen "doğa tasarımı" 18. yüzyıl Fransız Aydınlanma felsefesinin doğa ve doğa karşısında insan anlayışına koşuttur. Sade'm eserlerinde geçen doğa anlayışını doğru kavrayabilmek için 18. yüzyıl Fransız Aydınlanmasının doğa anlayışına kısaca göz atmak gerekli görünüyor.

18. Yüzyıl Fransız Felsefesinde Doğa Anlayışı

Sade'm doğa anlayışında Renaissance dönemi doğa anlayışı arasında önemli farklılıklar olduğu gibi koşutluklar da vardır. "15. ve 16. yüzyılların doğacı felsefeleri doğaya akıl ile duyu, sevgi ile nefret, haz ile acı yükler, doğal süreçlerin nedenlerini de bu yetilerde ve duyularda bulur."²⁵ Ancak 17. yüzyılda giderek güçlenen matematik eğilimi baskın bir hale gelince, bir organizma olarak doğa tasarımının yerini bir makine olarak doğa tasarımı alır.

Bu yeni doğa anlayışının Descartes'tan ilham alan temsilcilerinden La Mettrie için insan, "zembeklerini kendi başına kuran bir makine olup sürekli hareketin canlı simgesidir"²⁶. Bu makinede ortaya çıkan ruhsal durumların makinenin fiziksel durumuyla doğrudan bağlantısı vardır²⁷. Böylece La Mettrie'ye göre insan türünün eylemleri yalnızca ve yalnızca doğa nedenselliği tarafından belirlenir. Öyle ki "herşey makinemizin nasıl işlediğine bağlıdır. Ruh bazen midedeymiş gibi görünür"²⁸. Ona göre insan doğasını doğru anlayabilmek için "insan ve hayvan yapılarının doğru bir karşılaştırmasından" gelecek bilgilere gereksinim vardır²⁹. İnsan ve hayvan arasındaki fiziksel farklılıklar yalnızca bir derece farkına işaret eder. İnsanın doğal bir varlık olarak hiçbir ayırıcı özelliği yoktur: İnsana da,

²⁵ Collingwood, 1999, s. 113.

²⁶ Julien Offray De La Mettrie, *İnsan, Bir Makina* (Çev: Zehra Bayramoğlu), Süreç Yayınları, İstanbul, 1985 (İkinci Baskı), s.19-22

²⁷ La Mettrie 1985, s.22-23

²⁸ La Mettrie 1985, s.24

²⁹ La Mettrie 1985 s.27

hayvana da bu yapıları veren, insanı “donatan” şey, doğadır. Doğa, La Mettrie’ye göre, kendi başına işleyen, yaratan, kurallar koyan ve hatta bunları yaparken de Tanrıya gereksinim duymayan organik bir bütünlüktür. Çünkü ona göre, madde “hareket kuvvetine” ve bu sayede de bir “duyumlama yetisi”ne sahiptir. Uzama ve kendinden hareket etme yeteneği cisimlerin tözünün olanaklarından başka şeyler değildirler³⁰. Burada La Mettrie’ye esin veren nokta doğanın herşeyi yapma gücüne sahip olduğu, doğanın bir tür amaç bilgisine sahip yaratıcı bir fail olduğu düşüncesidir.

Sade’in eserlerinde çağının doğa anlayışının etkilerinden birini bulabileceğimiz filozoflardan biri de Rousseau’dur. Sade, Rousseau’nun *İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı* başlıklı kitabından etkilenmiş gibidir. Sözgelişi Sade’in sadist karakterlerinin bakış açısına göre insanlar “ancak kendi doğal yaşam ortamlarında katıksız insan olurlar; ne zaman ki bu yoldan saparlar, işte o zaman doğal ortamlarından kopmuş olurlar”³¹. Sade’in bu ifadesi aslında Rousseau’nun kitabının da temel savıdır. Sade, Rousseau’nun kitabındaki bu savı kurgusal bir dünyada sonuna kadar işleterek çoğu insanın “suç” olarak nitelendirilebileceği eylemlerin, aslında, doğadaki devinimin devamlılığı için bir zorunluluk olduğu sonucuna varır. Rousseau için ise “doğanın sesiyle konuşan”, doğanın bir parçası olan insan “hemicinslerimizin acı çekmesini veya yok olmasını görünce içimizi doğal olarak kaplayan hoşnutsuzluk duygusu” ile eylemde bulunur. *İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı*’ndaki Rousseau’ya göre insan kendini korumak zorunda kalmadıkça içten gelen acıma dürtüsüne karşı koymadan başka bir insana, hatta duyarlı herhangi bir varlığa asla fenalık yapamaz. Sade, Rousseau ve Lamettrie ile aynı kabullerden yola çıkar, ama onlardan farklı olarak bu kabulleri eylem alanında tutarlı bir şekilde sonuna kadar işletir. Rousseau ve Lamettrie ile aynı kabullerden yola çıkan Sade’in vardığı nokta, salt doğanın bir parçası olarak insanın zorunlu olarak “sadist” olduğudur. Bu son nokta ne Lamettrie’nin ne de Rousseau’nun farkına varmadığı bir noktadır. İnsanı salt doğanın bir parçası olarak kabul etmek, insanın evrene kattığı şeyleri görmezden gelmek, sadizmin ana ilkesidir.

Sade’in Eserlerinde Doğa ve İnsan Arasındaki İlişki

Sade’a göre doğa, tıpkı Rousseau ve La Mettrie’de olduğu gibi, “kendinde” ve “kendisi için” hedefler koyan, yaratan, yarattığı canlılara belirli yaşam tarzı hedefleri koyan, neredeyse canlı, akıllı bir organizmadır. Sade’in doğa anlayışı bu bakımdan Renaissance dönemi doğa anlayışıyla örtüşür. Ama Sade’a göre doğa aynı zamanda “eylem halindeki madde” anlamına da gelir³². Böylece, hareket maddeye içkin bir şeydir, yani doğa kendi kendini devindirendir. Böylelikle Sade’in doğa anlayışı Renasissance’in doğayı canlı bir organizma olarak tasarlayan anlayışının ve 18. yüzyılın mekanist doğa anlayışının bir bireşimi olarak karşımıza

³⁰ La Mettrie 1985 s.83

³¹ Sade 2004 s.21

³² Sade 2002, s.37

çıklar. Sade bu düşüncesiyle doğaya hareket veren dış bir fail olarak Tanrı kavramını reddeder. Bu bağlamda Sade'in eserlerindeki "sadist" karakterler sanki La Mettrie'nin diliyle konuşurlar. Doğanın bir ilk hareket ettiriciye, Tanrıya gereksinimi yoktur. Yaratıcı fail, hareket etme özelliği olan maddeden başkası değildir³³. Hareket maddeye içkindir. Madde, hareketini başlatacak yaratıcı bir faili gerekmez. Varolan her şey özü gereği hareket halinde olduğundan, devindirici bir gücün varlığı tümüyle gereksizdir³⁴. Böylece nesnelere "nasılsalar daima öyle"dirler, başlangıçları olmadığı gibi sonları da yoktur³⁵.

Sade için kendi hareket ettirici ilkesini kendine taşıyan organik bir bütünlük olarak doğanın içerisindeki insanın da *doğal olarak* hiçbir ayırıcı özelliği yoktur. Eğer yeryüzünde insan türü var olmasaydı bu durum doğa için herhangi bir eksiklik anlamına gelmeyeceğine göre, insana da doğadaki herhangi bir nesne olarak bakmak gerekir. Sade'in kitaplarında karşımıza çıkan bu materyalist insan tasarımı, 18. yüzyılın materyalist bakış açısıyla tam bir koşutluk içerisinde³⁶.

Sade'in romanlarında insanın ne olduğu, insan ve bitki, insan ve hayvan arasındaki ayrım ortadan kaldırılarak konu edinilir. Sade bu ayrımı ortadan kaldırdığında hangi sonuçlara ulaşacağını farkındadır. En başta gelen sonuç, Aydınlanma Felsefesinin insan olmaya verdiği koşulsuz değer ortadan kalkışıdır: "Burada, insanı doğanın öteki ürünlerinin düzeyine indirgeyerek kuşkusuz gururunu inciteceğiz"³⁷. İnsan ile bitkiler, insan ile doğadaki tüm diğer hayvanlar arasında hiçbir fark yoktur. Bu nedenle insan tıpkı bir meşe ya da aslan gibi "yerkürenin, varlığını kimseye [Tanrıya T.K.] borçlu olmayan bir üründür"³⁸. Sade'a göre insan tıpkı diğer canlı türleri gibi doğmuştur; onlar gibi ürer, çoğalır ve azalır; onlar gibi yaşlanır ve onlar gibi doğanın her hayvan türüne biçtiği sürenin sonunda, organların yapısı nedeniyle ömrünü tamamlar³⁹.

Neredeyse tanrısal denilen bütün özelliklere sahip olan, sözcüğü yaratılan, yarattıklarına amaçlar koyan doğa açısından bakıldığında insanın en küçük bir değeri yoktur⁴⁰. İnsanın değeri insanı yaratan doğanın insanın "üretimi" için harcadığı emekle ölçülse bile "insanın doğaya bir maliyeti" olmadığı ya da bu maliyet bir maymunun ya da bir filin yaratılmasından daha fazla olmadığı için, doğa açısından baktığında insan, özellikle

³³ Sade 2002, s.37

³⁴ Sade 2002, s.122-23

³⁵ Sade 2002, s.131

³⁶ Ama bu koşutluk bütün 18. yüzyıl Aydınlanma Felsefesini temsil etmez. Sade'in eserlerinde karşımıza çıkan insan imgesi sözcüğü Fransız Aydınlanmasının önde gelen isimlerinden La Mettrie ile örtüşür ama Kant ile (genel olarak Alman Aydınlanması ile de!) örtüşmez.

³⁷ Sade, 2002, s.152

³⁸ Sade, 2002, s.36

³⁹ Sade, 2002, s.152-153

⁴⁰ Sade, 2002, s.153

koruma altına alınması gereken bir tür değildir⁴¹. Doğanın gözünde insan türü değersizdir. Doğa için insanlar “özelliği olmayan basit atomlardan farksızdır”⁴².

Sade’ın evren tasarımında tüm fiziksel dünyayı birbirine bağlayan zincirin üç halkası vardır bitki, hayvan ve insan. Bu üç halka da doğaya hizmet için vardır. Bu üç “krallık” aynı yasalarla yönetilirler: üçü de mekanik olarak ürerler ve kendi kendilerini yok ederler çünkü üçü de aynı elementlerden meydana gelmişlerdir⁴³. Fiziksel dünyadaki maddeler bu üç “krallığın” da oluşturucusudur. Tüm canlıların amacı ölüm olduğuna göre, ölüm onları oluşturan maddelerin çözülmesinden, yeniden doğaya dönmelerinden başka bir şey değildir. Madde sürekli yer ya da biçim değişir ama yok olmaz. Sade maddenin bu maddenin bu dönüşümlerinde ölümün “gerekliliğinin” kanıtını bulur. İnsan bitkiler ve hayvanlar gibi “doğanın gerekli kıldığı”, dolayısıyla Tanrı’nın karışamayacağı varlıklardan biridir⁴⁴.

Bu materyalist anlayış Sade’ın romanlarındaki sadist karakterlerin işledikleri cinayetleri meşrulaştırmalarının dayanaklarından biridir. İnsana böyle salt materyalist bir açıdan bakan, insan ve diğer canlılar arasındaki farkı ortadan kaldıran Sade için, insan türünün evrene kattığı anlamların hiçbir değeri yoktur⁴⁵. Bu durumda bir kişiyi öldürmek ya da öldürmemek arasında ilkece bir fark yoktur. Öldürme eyleminde yapılan tek şey doğadaki nesnelere biçim değişimine yardımcı olmaktır. İnsan öldürmenin itkileri de doğanın itkileridir; insana bunu öğütleyen doğadır; doğa karşısında veba ya da açlık neyse, hemcinsini yok eden insan da odur, hepsi de doğanın eliyle gönderilmiştir⁴⁶. Kaldı ki, “kişisel kinleri, intikamları, savaşları, tek kelimeyle sürekli işlenen cinayetlerin tüm bu motiflerini, doğanın sesinden başka hangi ses bize esinler?”⁴⁷. Böylece biri erdem, diğeri ahlaksızca olan iki yol seçmemiz arasında seçim yapmak gerekiyorsa “kendi doğamıza uygun olanı”, “sadistçe” olanı seçmemiz gerekir. Doğamıza uygun olanı yapmak, doğaya uygun olanı yapmaktır.

Sade’a göre doğa insanı yaratmalarına kaynak sağlaması için, yani “kötülük yapmak” için serbest bırakmaktadır. Sade tam da Rousseau’ya uygun bir savdan, insanların en özgürünün, doğaya en içiçe yaşam sürerek doğrudan doğanın taleplerine göre yaşayan vahşiler olduğu savından hareket ederek⁴⁸ vahşiler gibi insan öldürmek gerektiğini savunur. Sade’ın sadist karakterlerine göre “binlerce sineği öldürmekle, ondan daha üstün bir hayvan olan insanı öldürmek arasında sadece kaybedilecek kan

⁴¹ Sade, 2003, s.153

⁴² Sade, 2004 s.68

⁴³ Sade, 2005 s.63-64

⁴⁴ Sade, 2002, s.131

⁴⁵ Çünkü Sade materyalist olmamanın teist ya da deist olmayı gerekli kılmadığını göremiyor.

⁴⁶ Sade, 2002, s.154

⁴⁷ Sade, 2002, s.155

⁴⁸ Sade, 2003, s.156

miktarında fark vardır o kadar"¹. İnsanın bir değerinin olmaması bir "doğa yasasıdır". İnsan eğer doğanın yasalarına aykırı yasalar yapıyorsa, sözgelişi adaleti gerçekleştirmeye çalışıyorsa, cinayeti suç olarak kabul ediyorsa ya da daha basitinden düpedüz "ahlaksal" denebilecek bir yaşam düzeni oluşturmaya çalışıyorsa, bu insan türünün "önyargılara dayalı aptallığıdır". Kaldı ki doğa eğer işlenen suçlardan rahatsız olsaydı, suç işleyenleri cezalandırırdı. Böyle bir cezalandırmanın olmaması, Sade'a göre, doğanın işlenen suçlardan rahatsız olduğunun değil, zevk aldığıının kanıtı sayılmalıdır². Öyleyse her türlü suç işlenebilir.

Kaldı ki eğer en başta gelen suçlar arasında insanların öldürülmesi bir şekilde durursa, yani Sade'in deyişiyle "kötülük yok olursa", "üç krallıkta da tüm doğa yasaları yok olacaktır... artık dönüşüm ve hareket olmayacaktır"³. Böylece insan öldürmek, doğayla uyum içinde olan eylemler gerçekleştirmek ve bu yolla doğa için malzeme sağlamak demektir: "ona doğru hizmeti verebilmek için daha çok sayıda kısımlar gerekmektedir ve bu çok daha zalimce olmalıdır; bu [doğaya] daha uygundur"⁴. Doğanın yeni canlıları yaratabilmesi ancak yaşayanların ölümüyle dönüşecek maddelere bağlıdır. Sade'in buradan çıkarttığı sonuç "imha"nın doğa yasalarından biri olduğudur: "... yaşayan hayvanın sonu diye adlandırdığımız şey gerçek bir son olmayacaktır, yalnızca basit bir dönüşüm olacaktır, bu dönüşümün temeli sürekli harekettir, maddenin gerçek özü budur ve tüm modern felsefelerin ilk yasalarından biri de budur"⁵.

Doğanın Bir Parçası Olarak İnsanın Varlıksal Ödevi

Bu doğa anlayışından hareket eden Sade'a göre doğanın insan türüne yüklediği biricik yükümlülük yaşamın sonuna kadar haz duyarak yaşamak için her şeyi yapmaktır. Haz biricik varlıksal ödevimizdir⁶. Doğanın kadınlara ve erkeklere buyurduğu bu buyruk, öncelikle cinsel bakımdan yerine getirilmelidir⁷.

Rousseau için olduğu gibi Sade için de "bütün insanlar özgür doğar, hukuken eşittir"⁸. Kadınlar ya da erkekler değil de bütün "insanlar" birbirine eşit olduğu için "bir cinsin diğerine tekelci biçimde sahip çıkma hakkı kesinlikle meşru bir hak olarak görülemez ve cinsiyetlerden biri ya da sınıflardan biri diğerine asla keyfi olarak sahip olamaz.... Ancak gayrimenkul ya da hayvan sahiplenilebilir; asla bir hemcinsimizi

⁴⁹ Sade, 2004, s.73

⁵⁰ Sade, 2004, s.121

⁵¹ Sade, 2004, s.66

⁵² Sade, 2004, s.66

⁵³ Sade, 2002, s.153

⁵⁴ Sade, 2002, s.43

⁵⁵ Sade, 2002, s.47

⁵⁶ Sade, 2002, s.141

sahiplenemeyiz, bir kadını bir erkeğe bağlayabilecek bütün bağlar, aklımıza gelebilecek ne türden olursa olsun, hem haksızdır hem de boş bir hayaldir”⁵⁷. En başta cinsel yaşam bakımından erkekler ve kadınlar arasında ilkece herhangi bir sınır ya da ayrıcalık yoktur: “doğa yasaları gereği, hiçbir erkek bir kadın üzerinde tek ve şahsi bir hak ileri süremez”. Bugün toplumsal yaşam içerisinde “ahlaksızca “olarak nitelenen her türlü “eğilim” insan türüne doğa tarafından verilmiştir. Sade bu düşüncesini de yine doğaya dönerek meşrulaştırmaya çalışır: “doğa kendisine saldırabilecek bir şeyi bize vermeyecek kadar bilge ve tutarlıdır”⁵⁸.

Ancak erkekler kadınları, istedikleri şekilde bir cinsel haz nesnesi olarak kullanmakta tamamen serbesttirler. Üstelik “bu heveslerin tümü de doğaya özgüdür, doğanın belirtmediği tek bir heves bile yoktur.” (Sade 2002:143) Bu bakış açısı erkeği kollar gibi görünmekle beraber, aynı ilkeler kadınlar için de geçerlidir. “Sefahat zevklerinde bizden daha şiddetli hazlar alan kadınlar, tüm evlilik bağlarından, utancın tüm sahte önyargılarından kesinlikle bağımsızlaşmış, doğal haline dönmüş olarak bu sefahate kendilerini dilediğince bırakabilirler; yasalar onların istedikleri kadar erkeğe kendilerini teslim etmelerine izin vermelidir; her cinsten ve vücudun her yerinden zevk almak nasıl erkekler için serbestse kadınlar için de serbest olmalıdır”⁵⁹. Doğanın insan türüne biçtiği varlıksal ödev tam da budur: “eğilimlerinizden başka fren, arzularınızdan başka yasa, doğanıninkinden başka ahlak tanıma[mak]”⁶⁰.

Bunları söylemek, Sade’ın sadist karakterlerine göre, doğanın insanı yaratırken amaçladıklarını görerek “önyargıları ortadan kaldırmaktır”⁶¹. Doğanın sesini duyarak önyargılarını ortadan kaldırmış, doğaya uygun yaşayan kişiler, “doğaya daha fazla yaklaşmış], yalnızca bu doğanın sesini dinle[miş]” olurlar, böylelikle de “doğanın bize esinlediği eğilimlerle mücadele etmek yerine... tutkuyu içimizde söndürmek yerine, huzur içinde bunu tatmin etmenin yollarını bulmak” gerekliliği düşüncesine ulaşmış olurlar⁶².

Zevk ilkesi Sade’ın karakterlerini cinselliğin sınırlarını aşmaya götüren ilkedir. Sade’ın sadist karakterlerinden Bricciani şöyle anlatır eyleminin ilkesini: “bir zevkin tadına vardığında, hemen diğerini aramalısın; bu iş böyledir. Sıradan işlerde sıkılınca alışılmadık olanları istemeye başlarsın ve işte bu nedenle suç, şehvetin ulaştığı son nokta olur”⁶³.

Sade’a göre cinsel haz duymak için kişinin doğaya aykırı olarak, etik değerler, gelenekler ya da yasalar gibi insanlar tarafından konulan

⁵⁷ Sade, 2002, s.141

⁵⁸ Sade, 2002, s.149

⁵⁹ Sade, 2002, s.144

⁶⁰ Sade, 2002, s.145

⁶¹ Sade, 2003, s.139

⁶² Sade, 2003, s.139

⁶³ Sade, 2004 s.34

“düğümlerin tüm kısıtlamalarından” kendini kurtarması gerekir. Cinsel haz duymak için yapılan eylemler ne kadar aşırı olursa olsunlar, “doğayı asla ihlal etmezler.” Doğaya uygun bir yaşam tarzını seçmek olsa olsa doğaya gösterilen içten bir saygının ifadesi olabilir. İnsanı yalnızca doğa nedenselliğinin bir parçası olarak gören bu “sadist” anlayışa göre, ahlaksal denebilecek biricik eylem, doğanın içimize yerleştirdiği arzulara kendimizi bırakmak ve onun yasalarına boyun eğmek demektir: “ancak doğaya direnirsek, onun yasalarını ihlal ederiz”⁶⁴. Genel ahlaksallık ilkeleriyle örtüşmeyen, “tuhaf” sayılandan başlayarak akla mantığa sığmaz denecek kadar bütün zevkler, yalnızca “doğanın esinlediği” şeylerdir. Bu yüzden de bu tür zevkler uğruna yapılan eylemlerin doğaya aykırı olmaları söz konusu değildir. Çünkü doğa, kendini yozlaştıran şeyi buyurmaz⁶⁵. Sade’in ifadesiyle söylenecek olursa: “Evrinde tek bir harekete geçirici güç vardır ve bu güç de doğadır ... Doğanın işleyişini bozmadığımız ya da alt üst etmediğimiz sürece hiçbir şey saçma değildir. Doğanın esinlerinin kör aletleri olan bizlere, tek suçun doğaya direnmek olduğunu söyler doğa...”⁶⁶.

Sade’a göre doğa tarafından vaaz edilen biricik kural olan zevk almanın belirli bir biçimi yoktur. Ne kadar insan varsa o kadar da zevk alma yolu ve tarzı vardır. Zevklere ilişkin bu çoğulculuk da doğanın bir ilkesidir. Bu nedenle hiçbir cinsel fantezi “olağandışı” olarak nitelenemez. Çünkü onların hepsi “doğada vardır; doğa, insanları yaratırken yüzleri gibi zevklerini de ayırtırmayı yeğlediğinden, yüz hatlarımıza getirdiği çeşitlilik bizi nasıl şaşırtmıyorsa duygularımıza kattığı çeşitlilik de şaşırtmamalıdır”⁶⁷. Bu nedenle cinsel haz uğruna her şey yapılabilir. Cinsel haz duymanın belirli bir yordamı olmadığına göre, cinsel haz duymak için yapılamayacak herhangi bir şey de kalmaz. Sade’in eserlerindeki “sadist” kişilikler, bu kabullerden hareketle, küçük yaştaki çocuklara tecavüzden başlayarak, ensest, cinsel amaçlı işkence ve cinselliğin bir parçası olarak cinayet de dahil olmak üzere yapılabilir herşeyi yaparlar.

Sade’in sadist karakterleri eylemlerini meşrulaştırmak için göreciliğin temel savlarından yararlanırlar. Onlara göre erdem ya da erdemsizlik basitçe coğrafi bir imleçtir. Belirli bir toplumda erdem sayılanlar ile erdem sayılmayanlar başka bir toplumda tam tersine dönebilir. Öyleyse, ahlaksal sayılabilecek herhangi bir ilkeden söz edilemez⁶⁸. Çünkü doğa insanların sahip olduğu şükran, yardımseverlik, sözünde durma, aşk, vb.. gibi insansal duyguları hiç tanımaz. İnsan türüyle aynı yasalara bağlı olan ama “bize hizmet eden hayvanlarda bu duyguların bir örneğinin” görülememesi, bu duyguların doğaya karşıt olarak insan tarafından oluşturulduğunun, yani onların basitçe bir “önyargı” olduğunun kanıtı sayılmalıdır.

⁶⁴ Sade, 2002, s.49

⁶⁵ Sade, 2002, s.56

⁶⁶ Sade, 2002, s.82

⁶⁷ Sade, 2002, s.53

⁶⁸ Sade, 1999, s.164

Sade'm eserlerindeki sadist karakterlere göre, doğa insan türünü güçlüler ve zayıflar olarak iki türde yaratmıştır. Bununla doğanın amacı zayıfların güçlü olanlara bağlı olarak yaşamasıdır. Güçlü olmaktan kast edilen yalnızca fiziksel güç değildir, iktidar ya da zenginlik de güçlü olmak demektir. Bu yüzden Sade'm sadist karakterleri iktidar ve maddi zenginlik için her şeyi yaparlar. Sözcüleri babalarına bile işkence ederler, öldürürler ve herhangi bir acıma bilmezler. Çünkü bu gibi kişilere göre iyilikseverlik "zayıf ruhlara özgü bir erdemse, nankörlük, bir kötülük olmaktan çok, güçlü ruhlara özgü bir erdemdir"⁶⁹. Böylece Sade için insan "yaradılıştan kötüdür." İnsan için "zevk çılgınlığı sırasında olduğu gibi dinginlik anında da benzerinin acıları için iğrenç birer zevk haline gelebilir"⁷⁰. Sade'a bakılırsa, hareket ettirici kaynak olarak insan doğası, doğanın bir parçası olmaktan öte değildir. Ona göre insanların doğalarına aykırı olarak üstlenmeye çalıştıkları ahlaksal eylemler aslında tam da doğaya karşı bir günah işlemektir. Sade'a göre insan doğası ahlaksallığı olanaksız kılar. Bu doğaya rağmen ahlaksal olmaya çabalamak bir suçtur ve doğa da bu gibi kişileri cezalandırır. Kaldı ki ona göre ahlaksallık denilen şey bir tür iktidar aracından başka bir şey değildir. İnsan tam da doğa nedenselliğinin bir parçası olmaktan öteye geçemediği için güç sahibi olmak, Adorno'nun ifadesiyle "kendini korumak" zorundadır.

Bütün bu yaklaşımın vardığı sonuç ateizmdir: "günümüzde akıl yürütmeyi bilen tüm insanların tek sistemi ateizmdir." Aydınlanma dönemi edebiyatçısı olarak sade için "Aydınlanmış" olmak maddenin harekete geçmesi bir ilk hareket ettiriciye gereksinimi olmadığını kavramış olmak demektir. Böylece Sade'm sadist karakterleri için evrende yaratıcı bir Tanrıya yer yoktur. Tanrı yasa koyucuların özenle icat ettikleri bir kuruntudur ve "bizi zincirleyecek yeni bir araçtan başka bir şey" değildir⁷¹.

Sade'm Tanrı hakkındaki düşüncelerinde sanki Locke ve Hume konuşur gibidir. Sade'a göre bütün fikirlerimiz karşılaştığımız nesnelere temsilcileridir. Tanrı fikri ise nesnesiz, "prototipi" olmayan bir fikirdir. Yani, Hume'un diliyle söylersek Tanrı ideasının herhangi bir izlenimi yoktur⁷². Böylece Tanrı fikri bir kuruntudan ibarettir. Tanrı fikri rasyonalistlerin savunduğu gibi doğuştan da gelmez. Çünkü "her ilke bir yargıdır, her yargı bir deneyimin sonucudur ve deneyim ancak duyuların harekete geçirilmesi yoluyla elde edilebilir; dolayısıyla dini ilkeler kesinlikle hiçbir şeye dayanmazlar ve asla doğuştan değildirler"⁷³. Böylece Tanrı fikri, "insan aklının nec plus ultra'sından başka bir şey" değildir. Sade'm sadist karakterlerine göre Tanrı kavramı "aklın kendi işlemlerine yardımcı olacak hiçbir şey bulamadığı anda yarattığı bir hortlak"⁷⁴. Kaldı ki eğer bir Tanrı varsa bile, bu Tanrı kesinlikle hiçbir işe yaramayan,

⁶⁹ Sade, 1999, s.248-149

⁷⁰ Sade, 1999, s.50

⁷¹ Sade, 2002, s.122-23

⁷² Sade, 2002, s.127

⁷³ Sade, 2002, s.128

⁷⁴ Sade, 2002, s.36

güçlerinin farkında olmayan kötü bir Tanrı'dır, "çünkü, o yeryüzünde kötülüğü mümkün kılmıştır"⁷⁵.

Sade tam da Aristoteles'çi insan doğasındaki istekler hazlar kısmından öte bir doğamız olmadığını savunur. Aristoteles'in dizgesinde insan türünün üyelerinin insana yarasır bir yaşam sürmesi, insanın istekler hazlar yanının aklın sözünü dinlemesine, aklın buyurduğu gibi eylemesine bağlıdır. "İnsanın işi" bu yolla erdem sahibi, yani insansal bir yaşam sürmektir. Oysa Sade göre aklın böyle bir işlevi de yoktur. Sade için akıl yalnızca kişinin kendi yararını koruması için bağlantılar kurmaya yarar. Sade akli Kantçı anlamda anlama yetisine indirger. Bu düşünceyle birlikte insanın doğanın yarattığı diğer canlılardan hiçbir farkı kalmaz. İnsanların yapıp etmelerini düzenlemek amacıyla koydukları yasaların biricik modeli de böylece, tümüyle doğaya uygun, doğanın belirlediği şekilde yaşayan hayvanlar olmalıdır⁷⁶.

Sonuç

Sade'm eserleri belki de en halis yazın tutkusunun dahi salt yazınsal kaygılarla okumasına izin vermeyen, salt yazınsal olarak ele alınsalar bile fazlasıyla "sinir bozucu" sahnelerle örülüdür. Zor bir okuma deneyiminde kendini okura açar Sade'm eserleri. Sade'm eserleri etik değerlerin kolaylıkla çığnenmesinden başlayarak, dolandırmalar, soğukkanlılıkla tasarlanmış ve gaddarca işlenmiş cinayetler, toplu katliamlarla örülüdür. Sade'm kitaplarında anneler çocuklarını kolayca terkederler, başkalarının şehvetine sunarlar ya da öldürürler, babalar çocuklarına tecavüz ederler, ensest en sık rastlanan temalardandır. Tecavüz, işkence ve öldürme hemen her cinsel edimin ayrılmaz öğeleridir. Bu suçlu ve kurban ilişkisinde sadistler ve kurbanlar arasındaki ayırım son derece belirgindir. Hatta o kadar belirgindir ki, kurbanların isyan ettikleri bile kolay kolay görülmez. Kurbanlar olsa olsa, yalnızca başlarına gelenin verdiği şaşkınlık içerisinde ağlarlar.

Sade bütün bu vahşet dolu sahnelerde cinselliğin bir iktidar sorunu olduğunu, cinselliğin bir iktidara sahip olma biçimi olduğunu anlatır. Bu bakımdan Sade eğer felsefeyle gerçekten ilgilenseydi, belki Foucault'dan neredeyse 200 yıl önce *Cinselliğin Tarihi*'nin ana hatlarını yazabilirdi. Oysa Sade eserlerinde karşı karşıya kaldığı sorunun büyüklüğü karşısında yalnızca "hayal edilebilir olan her şeyi hayal etmekle" yetinir. Sade'm hayal ettiği şeyler bize kişilerarası ilişkilerde insanın insansal yanı bir kez yitirildiğinde, neler olabileceğinin bilgisini verir. Kişilerarası ilişkilerde insanın sahip olduğu onur bir yana bırakıldığında, ortaya çıkan yeni ilke – kendi yararını koruma– sonuna kadar götürülecek olursa zorunlu olarak sadizme varılır. Sade ahlaksal öznenin etik değerleri bir yana bıraktığında yapabileceği her şeyi cinsellik merkezli olarak kurgular. Hatta, Sade sadist karakterlerinin aracılığıyla, Zizek'in ifadesiyle söylenecek olursa, "sadece,

⁷⁵ Sade, 2002, s.46

⁷⁶ Sade, 2002, s.45

özne Kant'ın ahlakının katılığına ihanet ettiğinde neler olacağını dile getirmektedir⁷⁷.

Eylemde ahlaksal öznenin eylemini yönelttiği öteki, salt bir haz nesnesi olmaya indirildiğinde, bu ahlaksal eylemin sonu demektir. Sade eserlerinde ahlaksal eylemin belirleyicisi olarak etik değerler değil de, içgüdüler ya da “koşullu buyruklar” eylemin “ilkesi” yapılırsa neler olacağını anlatır. Eğer eylemin ilkesi etik değerler, (Pascal'ın dediği gibi etik değerlerin belirleyiciliği ile ortaya çıkan “kalp mantığı” ya da “kalp düzeni”) değil de içgüdüler olursa, Sade'ın sadist karakterleri son derece tutarlı bir şekilde her türlü suçu işleyebilirler. İnsanın eylemlerini insanın insansal yanı değil de hayvansal yanı, belirlerse, cinsellik alanı salt sadizmin alanı haline gelir. Sade'ın sadist karakterlerinin peşinden gittiği “tutkuların mantığı” alışlagelen, her şeyi tersyüz eder.

İnsandaki insansal olan biricik şey doğaysa, doğrudan doğa nedenselliği insan türünün yapıp etmelerini belirliyorsa, insan olmak canı olmayı da beraberinde doğal olarak taşır. Ama insan doğayla arasındaki zorunlu bağa rağmen insan olur. Çünkü etik değerler, insan varlığıyla evrene katılırlar. Evrende insan yoksa etik değerler de, sözgelisi dürüstlük, sözüne güvenilirlik, dostluk, minnet de yok. İnsan yoksa evrende bilim de, hukuk da, sanat da yok. Evrende yalnızca insan varsa insan hakları var, laiklik var, adalet var, temel haklarda eşitlik var... İşte insanın evrene kattıkları görmezden gelindiğinde, insan doğasının yalnızca doğal öğelerden oluştuğu savunulduğunda, bir insanın ölümüyle bir sineğin ölümü arasındaki biricik fark akacak kanın miktarı haline gelir. İşte Sade bu farkı göz ardı ederek “sadizm”in mucidi haline gelir.

Kaynakça

- CAMUS, Albert, *Başkaldıran İnsan* (Çev: Tahsin Yücel), V yayımları, İstanbul, 1990
- COWARD, David “*Sade: Bir Vaka*” (içinde: Sade, Marquis de, *Aşkın Suçları* (Cemal Süreya), Say Yayınlar, İstanbul, 2003
- COLLINGWOOD, R.G., *Doğa Tasarımı*, (Çev: Kurtuluş Dinçer), İmge Yayınları, Ankara, 1999
- COLLINGWOOD, R.G., *Tarihin İlkeleri* (Çev: Ahmet Hamdi Aydoğan), Y.K.Y. Yayınları, İstanbul, 2005
- HEIDEGGER, Martin. *Die Grundbegriffe der Metaphysik*, Vittorio Klostermann Verlag, Frankfurt am Main, 2004,

⁷⁷ Zizek, 2005, s.187

- HORKHEIMER, Max; Theodor Adorno. *Aydınlanmanın Diyalektiği* (Çev:Oğuz Özügül) Kabalcı Yayınevi İstanbul, 1995
- KILIÇ Yavuz, İnsan Doğası Kavramı Üzerine Bir Çalışma (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2004
- LA METRIE, Julien Offray De, *İnsan, Bir Makina* (Çev: Zehra Bayramoğlu) Süreç Yayınları, İstanbul, 1985 (İkinci Baskı)
- METZLER, Philosophen Lexikon, J.B. Metzlersche Buchhandlung, Darmstadt, 1989, (s:677-680)
- de SADE, Marquis, *La Philosophie dans le boudoir*, Bookking International, Paris, 1994
- de SADE, Marquis, *Erdemle Kirbaçlanan Kadın*, (Çev: Yaşar İksavaş), Oğlak yayıncılık, İstanbul, 1999
- de SADE, Marquis, *Yatak Odasında Felsefe* , (Çev:Kerim Sadi), Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2002
- de SADE, Marquis, *Sodom'un 120 Günü*, (Çev: Birsal Uzma), Chiviyazıları Yayınları, İstanbul, 2000
- de SADE, Marquis, *İkinize de Yer Var*, (Çev: Yaşar İksavaş), Oğlak Yayıncılık, İstanbul, 2001
- de SADE, Marquis, *Aşkın Suçları* (Cemal Süreya), Say Yayınlar, İstanbul, 2003
- de SADE, Marquis, *Juliette 1:Erdemsizliğe Övgü*, (Çev:Münire Yılmaer), Chiviyazıları Yayınları, İstanbul, 2003
- de SADE, Marquis, *Juliette2:Suç Kardeşliği*, (Çev:Münire Yılmaer), Chiviyazıları Yayınları, İstanbul, 2004
- de SADE, Marquis, *Juliette3:İhtirasın Nirvanası*, (Çev:Münire Yılmaer), Chiviyazıları Yayınları, İstanbul, 2005
- SCOTT, George Rylay, *İşkencenin Evrensel Tarihi*, (Çav:Hamide Koyukan), Dost Kitabevi Yayınları- Ankara, 2003
- ZİZEK, Slavoj, "Kant ile Sade: İdeal Çift", (Çev:Ali Kaftan), Cogito Dergisi Kant Özel Sayısı (41-42), İstanbul, 2005

EKLER:

Ek:1

<http://www.sabah.com.tr/2006/10/12/gun134.html>

Yasak aşkı için oğlunu öldürdü

Sultanbeyli'de kayınbiraderi ile yasak aşk yaşayan kadın, kendilerini ele vermesinden korktuğu 12 yaşındaki oğlunu sevgiliyle birlikte önce boğup, sonra bıçaklayarak öldürdüğü İddiasıyla tutuklandı.

İstanbul Sultanbeyli'de kayınbiraderi ile yasak aşk yaşayan Ayle Kaya, kendilerini ele verir diyerek 12 yaşındaki oğlunu yasak aşk yaşadığı kayınbiraderi ile birlikte önce boğup sonra da bıçaklayarak öldürdüğü iddiasıyla tutuklandı. Bağcılar'da oturan ve tekstil işçisi olduğu öğrenilen 40 yaşındaki Ayle Kaya resmi nikâhli eşi Nail Kaya'nın kardeşi Ergün Kaya'ya aşık oldu. Aynı yaşlardaki kayınbirader Ergün Kaya da yengesine karşı duygularını belli edince iki aşık, bir ay önce evlerinden kaçıp Sultanbeyli'de tuttıkları dairede birlikte yaşamaya başladı. Kaya evden kaçarken yanında 12 yaşındaki oğlu Can Kaya'yı da götürdü. Birlikte yaşamaya başlayan yenge- kayınbirader, bir süre sonra çocuğun kendilerini ele vermesinden korkmaya başladı. Sonunda iki aşık, 12 yaşındaki çocuğu 7 Ekim günü evde boğduktan sonra bıçaklayarak öldürdü. Planın parçası olarak Ergün Kaya, cinayetten sonra kaçarken, Ayle Kaya evde kalıp polise cinayeti görmediğini anlattı. Ancak iki aşığın planını cinayet dedektifleri bozdu.

İFADELER ÇELİŞKİLİ

İfadesine başvurulmak üzere Asayiş Şube Müdürlüğü Cinayet Büro Amirliğine götürülen Ayle Kaya'nın, yasak aşk yaşadığı Ergün Kaya ile birlikte kaçtığını kabul edip, "Banyodan çıktığımda, Ergün'e Can'ı sordum. Bana internet kafeye gittiğini söyledi. Bir iki saat sonra 'Çocuk nerede, niye gelmedi' diyerek yine Ergün'e sordum. Bu sırada birlikte kaçtığımı Ergün bana 'Sana aşığım seni kimseye yar etmem' diyerek, çocuğu öldürdüğünü anlattı. Beni de bıçakla boğazımdan yaraladı" dediği öğrenildi. Ancak kadının ifadelerini çelişkili bulan polis ekipleri, kadını tekrar sorguya aldı. Olay yerinde bulunan deliller doğrultusunda kadının ifadesine başvurulduğunda Ayle Kaya'nın bu kez cinayeti itiraf ettiği öğrenildi. Öz oğlunu kendilerini ele verir düşüncesiyle yasak aşk yaşadığı kayınbiraderi Ergün Kaya ile birlikte öldürdüklerini söyleyen Ayle Kaya'nın, yaptıkları planın parçası olarak kendisinin evde kaldığını, olayın üzerini kapattıktan sonra Ergün'ün saklandığı yere gideceğini söylediği öğrenildi.

Ek:2

Rıdvan TEZEL-Yalçın BEL Müslim SARIYAR/MERKEZ

<http://malumat.wordpress.com/2006/11/01/bu-nasil-hayvanlik-17-aylik-bebege-tecavuz/>

İzmir’de aralarında annesinin de bulunduğu 4 kişinin işkence ettiği öne sürülen ve yoğun bakıma kaldırılan 17 aylık bebeğe defalarca tecavüz edildiği tespit edildi

İzmir’de annesi F.B. ve aynı evde kaldığı üç kişinin işkencesine uğradığı ileri sürülen ve kaldırıldığı hastanede tedaviye alınan 17 aylık N.N.B.’nin yapılan adli tıp muayenesinde defalarca tecavüze uğradığı belirlendi.

Olay, Menderes ilçesine bağlı Yeniköy’de oturan F.B.’nin (36), geçen cuma gecesi, çok ağlayan 17 aylık kızı N.N.B.’yi, İzmir’deki Tepecik Eğitim ve Araştırma Hastanesi’ne götürmesiyle ortaya çıktı.Acil Servis’te görevli doktorlar küçük kızın vücudunun her tarafında morluklar ve makatında çizik olduğunu görünce durumu polise bildirdi.

Talihsiz bebek yoğun bakımda tedavi altına alınırken, alkollü olduğu belirtilen anne F.B., “Kanepeye yatırdım. Birden ağlama sesini duyunca kalktım. Kanepeden düştü. Ben ona bir şey yapmadım” dedi. Soruşturma başlatan jandarma, kızının yanında duran anne F.B. ile aynı evi paylaştığı belirlenen M.D., Y.V. ve A.A.’yı gözaltına aldı. Para karşılığı erkeklerle birlikte olduğu ileri sürülen F.B. ve 3 arkadaşı nöbetçi mahkemece tutuklandı.

Babasına ulaşamayan N.N.B.’ye yapılan adli tıp muayenesinde korkunç gerçek ortaya çıktı. Kızın makatında oluşan çizigin defalarca tecavüze uğramasından kaynaklandığı raporda yer aldı. Bebekten alınan sperm örneklerinin kriminal incelemesinin sürdüğü, kim veya kimlerin tecavüzüne uğradığının saptanacağı belirtildi.